

Editura Paco

Despre autoare

Născută în 28 februarie 1925 la București absolvă Facultatea de Drept și lucrează ca jurist consult în diverse întreprinderi.

Căsătorită cu scriitorul Mircea Santimbreanu are o fiică stabilită în USA.

Debutază cu cartea « O viață în plus », publicată la Editura Mașina de scris în anul 2001 și premiată în 2002 de asociația UNESCO Iulia Hașdeu. Cartea se bucură de aprecieri critice în diverse reviste. Este retipărită la Editura Ideea Europeană în anul 2011

În anul 2009 publica volumul « Zeița de gheață » la Editura Paco.

Ioanei, fiica mea,

O ființă generoasă, cu un mod înalt de a înțelege lucrurile, cu puterea de a sprijini cauze altruiste, un suflet ales care îmbogățește lumea și o face să devină mai frumoasă.

A nins și copacii desfrunziți sunt acoperiți de zăpadă ca într-un tablou demonstrativ al frumuseții și purității.

Pentru o bătrână ca mine, e un spectacol de privit pe fereastră, puțin înfricoșător din cauza frigului.

Am trăit mult peste propriile așteptări dar nu sunt epuizată, nu am pierdut speranța de a vieții și pot să mă îndrept spre viitor cu sentimentul ușor turistic al existenței.

Nu fac parte din categoria oamenilor înzestrați cu fibră entuziastă, nici a veselilor, dar nici a posomorâților. Am o dispoziție de fond precumpănitor calmă, așezată. Pot să-mi înfrâng sau să-mi controlez stările depresive, fricile și furiile. Știu să zâmbesc, să iert și cred că știu și să judec corect, de cele mai multe ori.

Am un handicap locomotor o gonartroză anchilozantă care mă obligă să duc o viață retrasă, dar fără amărăciunea renunțării. Sunt împăcată cu aceasta situație, deși visez, de multe ori, că mă plimb pe largi bulevarde în pas alergător, fără dureri de șale sau de genunchi. Umblu pe distanțe mari. Cred că sunt vindecată și sunt nespus de fericită.

Visele îmi aduc acest fel de fericire.

În viața de toate zilele am căutat alte amăgiri. M-am apucat de scris.

Scriul, ca și visul, este un fel de joc al minții, de cele mai multe ori o plimbare printre amintiri, prin propriul trecut.

Ce este trecutul meu? O prelungire a mea, sau eu sunt o prelungire a lui?!

În orice caz am umblat prin el ca și cum ar fi fost al altuia, l-am răsfoit ușor ca pe un album cu poze. M-am recunoscut greu în personajul care am fost, m-am simțit străină de el. Bucuriile și urletele lui nu mai răsunau, arderea lor îngheța. Am privit cu detașare plusurile și minusurile existenței lui, aflate într-o stranie alianță, unde toate problemele păreau rezolvate, unde nu mai erau întrebări care caută răspunsuri, sau răspunsuri care ridică alte întrebări, unde probabil există o ordine a lucrurilor și a faptelor definitive.

Am căutat să aflu mânată de curiozitate, de forța ei interogativă. Am făcut o serie de descoperiri parțial trecute în cele două volume de povestiri care mi-au fost publicate.

Scriul e o îndeletnicire care mă scoate din monotonia apăsătoare a fiecărei zile și o face surprinzător de suportabilă.

Locuiesc singură. Îmi place singurătatea. Apartamentul meu situat într-un bloc vechi are odăi mari și ușile dintre ele dotate cu geamuri imprimate în desene florale îi dă un aer de eleganță. În el mă simt acasă. Nu l-aș părăsi niciodată de bunăvoie, deși e cam costisitor. Cu locatarii am relații de bună vecinătate. Sunt cea mai bătrână dintre ei.

Am veri, verișoare, prieteni care mă ajută să-mi procur cele trebuincioase, citesc mult și primesc nenumărate vizite, de obicei persoane care vor să se confeseze. Sunt, cum m-a numit Lily, care venea des într-o vreme să mă vadă: ”confesoarea cauzelor pierdute”.

Lily era pe atunci o tânără îndrăgostită cufundată în acea stare de beatitudine, în care sentimentele dețin monopolul adevărului, ele au dreptate mai presus de orice raționament.

Îmi plăcea că era înaltă, suplă, cu fruntea înjumătățită de un breton blond, și un nas în vânt care-i dădea un aer de drăgălășenie copilărească.

L-am cunoscut și pe iubitul ei, Anton, un bărbat chipeș, avocat de succes. Deși dragostea era și pentru el un joc îmbătător, o bucurie împărtășită, refuza să se căsătorească și să aibă copii. Le considera situații de risc, primejdioase. Am înțeles că fusese marcat în copilărie de despărțirea părinților, care l-au folosit în războiul dintre ei ca pe o armă, unul împotriva celuilalt și a rămas de atunci într-o stare defensivă. Contribuieră, probabil și acțiunile de divorț pe care le susținuse în cariera lui.

Lily însă dorea copii și întâlnirile cu el, deși fermecătoare, lăsau tristețea acestei neîmpliniri. Știa că, dacă ar fi rămas însărcinată, el ar fi părăsit-o. Problema nici nu putea fi dezbătută, pentru că atitudinea lui nu ținea de logică ci de acele resorturi intime emoționale care acționau ca un blocaj.

- M-am îndrăgostit de un nebun, mi se plângea ea.
- Nu e nebun, e un om rănit, o corectam eu. Trebuie să-l accepți așa cum e, sau să mergi cu el la psihiatru.
- Nici nu vrea să audă de psihiatru...
- De ce?
- Zice că a câștigat cu greu acest echilibru emoțional și nu lasă pe nimeni să i-l strice. Se complăce în această stare, care îl protejează, îi face viața suportabilă.
- E soluția lui salvatoare, un fel de narcoză.
- E un înfrânt care pozează în învingător. Își vinde singur iluzii.
- E puțin imatur dar nu face parte din „generația Peter Pan” cum o numesc sociologii, nu este unul dintre tinerii care nu se pot despărți de părinți, care locuiesc împreună cu ei și nu vor să audă de căsătorie și copii – rămânând astfel un fel de adolescenți întârziați.
- E și el un fel de adolescent întârziat, dar nu din atașament față de părinți ci din contra, din teama de a ajunge ca ei.

Legătura lor dura de cinci ani și Lily nu era deloc pregătită să se despartă de Anton. Pentru ea ar fi fost o catastrofă. Nu era geloasă dar vedea atracția pe care el o exercita asupra femeilor și își făcea tot felul de gânduri, se chinua singură, copleșită de tristețe și îndoieli. La mine venea să se plângă, să se descarce, să caute consolări.

Eu, în afară de înțelegere, nu-i puteam oferi altceva, dar se pare că și asta era de ajuns, măcar pentru o vreme. Cu mine putea să fie sinceră așa cum nu reușea cu nimeni, nici măcar cu propria mamă care găsea ridicolă văicăreala ei și nu vroia să asculte „asemenea prostii”. Biata Lily căuta în mine, probabil, o mamă de împrumut. Eu o îndrăgeam și mă înduioșa cu candoarea ei dezarmantă.

Lily a rămas la un moment dat însărcinată și a trebuit să facă întreruperea sarcinei. Episodul acesta a modificat relația cu Anton. A lăsat să se strecoare în sufletul ei neliniști, trăiri întunecate. Plăcerea de a fi cu el a fost înlocuită cu nevoia de a fi singură, „strategii de ascundere” le numea ea. O domina un sentiment de pierdere a ceva de neînlocuit. Dialogurile cu Anton se transformau adesea în confruntări. Se certau pentru tot felul de nimicuri și împăcărilor se făceau mai greu.

Venea la mine să mă consulte în ce fel de „criză” a intrat relația lor.

- Lily, ziceam eu, ție îți vine din ce în ce mai greu să accepți condiția lui de a nu avea copii și asta crește tensiunea dintre voi.
- Ar putea să ducă la ruperea legăturii noastre?
- Ar putea.
- Nu, nu cred că aş suporta.....nu încă,...adăugă ea după o lungă ezitare.

Ce știm despre noi înșine, poate nu e adevărat, sau nu e în totalitate.

De obicei ne place să ne mințim, să ne acceptăm oricum, pentru liniște, pentru supraviețuire, pentru pierderea aceasta de timp și energie care este viața.

Ce știa Lily despre ea însăși, sau nu știa și a încercat să afle de la alții, de la mine? Cert este că după un an de încercări tot mai grele de a rămâne împreună cu Anton, Lily m-a anunțat că s-a despărțit de el și că se va căsători cu un coleg de serviciu, care suspina de mult după ea.

- Eu nu mai sunt Lily cea derutată și confuză pe care ai cunoscut-o, mi-a spus ea, eu sunt altă Lily lucidă, puternică, onestă cu ea însăși.
- Mă bucur că te-ai regăsit.

Anton m-a vizitat, o singură dată și mi-a mărturisit că o regretă profund pe Lily. Nu l-am mai văzut de-atunci și nici n-am mai auzit de el.

După un an de la căsătorie, Lily m-a anunțat că a născut un băiat și că este extrem de fericită.

N-am mai văzut-o de atunci pe Lily și nici nu mi-a mai telefonat. Avea un număr nou de telefon și nu mi l-a dat.

Este știut că oamenii sunt mai aproape unii de alții când își împărtășesc necazurile, nu bucuriile. Sau poate că Lily a trebuit să mă ștergă și pe mine din viața ei, ca pe o rămășiță a trecutului de care a vrut să se despartă definitiv, să fie sigură că el n-o să mai revină sub nici o formă, că o să fie îngropat pe deplin în uitare.

Terapie prin uitare.

Azi mă desprind greu din lumea somnului, apa rece, cu care-mi stropesc obrazul, nu-și face efectul, și chipul meu din oglinda de la baie mă privește cu un aer de nălucă. Nu pare să mă recunoască. Dar va trebui, pentru că lumea reală mă așteaptă cu totalitatea ei de nimicuri care dau sens existenței mele: pregătirea cafelei, ridicarea corespondenței de la cutia poștală, îngrijirea florilor și hrănirea porumbeilor care mă așteaptă pe pervazul ferestrei din bucătărie.

Îmi place să-i urmăresc cum se reped să-și umple gușile.

Este printre ei unul mare, cu penaj albastru-strălucitor, un bărbățuș bățaios care-i alunga pe ceilalți lovindu-i cu ciocul în cap. Porumbeii fug, dar se întorc ciugulind pe apucate. Când vânjoleala ia sfârșit, bățaușul rămâne singur și flămând pe pervazul

gol al ferestrei.

Nu pot judeca nechibzuința lui după regulile noastre omenești și cum pe cele păsărești nu le cunosc, îi dau un pumn de arpacaș.

Mă gândesc că n-o face din lăcomie ci poate are cine știe ce donquijotesce prestigiu de apărat sau de impus.

Elvira, verișoara mea, mă va vizita azi. Este o femeie plină de compasiune și bunăvoință. Acordă o importanță redusă propriei persoane și nu e de mirare că s-a căsătorit cu Sebastian, un om autoritar, dominat de dorința de a se impune cu orice preț. Au doi copii, realizați profesional. Băiatul e medic și fata, Maria, ocupă un post de profesoară de istorie.

Au crescut într-un permanent conflict cu tatăl lor, a cărui asprime nu au înțeles-o și au detestat-o.

Elvira mi se plânge că tatăl lor, Sebe, cum îi spune ea, s-a opus căsătoriei Mariei cu alesul ei, susținând că e un om nepotrivit, un ușuratec care o va face să sufere.

Maria a fugit de-acasă și s-a măritat pe ascuns.

Își culpabilizează tatăl „al cărui impuls, zice ea, de a proteja, se confundă cu cel de a asupri. El face parte din tagma despoților care își terorizează semenii pretinzând că-i apără sau că-i educă. Se poartă astfel mulți profesori față de elevii lor, mulți părinți față de proprii copii, mulți conducători față de supuși sau subalterni. Lumea e plină de ipocrizia lor”.

Elvira își vede fata pe ascuns. Nu are curajul să-și înfrunte soțul, care nu vrea să mai audă de Maria decât dacă divorțează.

Ea mi se confesează cu un aer de vinovăție asumată – „Vinovată, așa cum i-o reproșează fiica ei, pentru slăbiciune și lașitate, pentru că a lăsat lucrurile să se petreacă, întotdeauna, așa cum a vrut soțul ei”.

- Nu pot să-l schimb, spune verișoara mea.
- Dar nici n-ai încercat.
- Sunt sigură că n-aș reuși!
- De unde știi? Ai putea măcar să-i strecuri un dram de îndoială în minte, să-l scoți din certitudinile lui absolute.
- Mi-e frică, nu sunt o luptătoare.
- Nu ești în stare să te lupți nici pentru fiica ta?
- Nu știu. Ea așa zice dar greșeste, crede că are dreptate, ca toți tinerii.
- Și....greșeste sau are dreptate?
- Nu știu, nu mai știu. Tu ce-ai face în locul meu?
- Aș discuta cu el, măcar să afle că nu sunt de acord.
- Asta înseamnă ceartă.
- Ceartă-te!
- Of! Nici tu, nici fii-me, nu mă înțelegeți. Cereți de la mine lucruri imposibile. „Mamă, îmi spune ea, tu o să mori fără să fi reușit să trăiești”. Așa o fi, oftează Elvira.
- De ce nu ceri ajutor de la fiul tău?
- El e genul care nu se bagă.
- Seamănă cu tine.
- Dar la nunta soră-si a fost.
- Bravo lui!
- Dar Sebe nu știe și nici măcar n-o să-i spunem.
- Foarte rău.
- Mă-ntristează faptul că Maria are pornirea asta întunecată de a vedea numai cusururile lui taică-su. El a susținut material familia, le-a oferit vacanțe de vis, bunăstare.
- Dar și prea multă severitate.
- Severitatea întărește sufletele.
- Dar i-a făcut să trăiască dramatic copilăria și adolescența.
- I-a supravegheat.
- Draga Elvira, eu te înțeleg. Tu ești o contemplativă, accepți lumea așa cum este, nu simți nevoia să o schimbi, pentru că ești convinsă că nu se poate. De aceea ești de acord cu deciziile soțului, cu ale copiilor, chit că se bat cap în cap pentru că ei toți sunt valoroși și merituoși pentru tine și tu îi iubești așa cum sunt.
- Ce mult timp ți-a luat ca să ajungi la concluzia asta.
- Adevărat!

Am început să râdem împăcate, pline de afecțiune una față de cealaltă și am ciocnit un pahar de vin la o felie de cozonac.

Elvira continuă să trăiască liniștită, cu jumătate de ființă în lumea soțului și cu cealaltă jumătate de ființă în lumea copiilorși reușește.

Stau visătoare în fotoliul meu cuprinsă de farmecul molcom al înserării.

Aud soneria cu semnalul cunoscut: apasă de trei ori scurt, face o pauză și mai apasă de trei ori. Trebuie să fie Irina, fetița vecinilor de palier. Are 16 ani, e draguță și isteată. Vine să ceară cu împrumut zahăr, pâine, făină, când părinții ei sunt în criză financiară. Azi vrea ouă.

Tatăl ei e șomer și cam bețivan, mama e dactilografă la domiciliu. Deși în căsnicia lor există o reciprocitate de așteptări înșelate, ei nu se ceartă, nu-și fac reproșuri, par să tânjască doar după autonomie. Tatăl cutreieră cârciumile, mama scrie poezii. Irina mi-

a mărturisit că-i e milă de ei, dar îi și detestă.

- De ce? am întrebat-o eu.
- Tata e un om slab și a început să bea după ce a rămas șomer, ca să reziste, mama e și mai slabă, ea s-a refugiat în poezii, în visele ei și așteaptă ca problemele să se rezolve de la sine.
- Tu la care ții mai mult?
- La tata, pentru că el se ocupă de mine, mă găsește interesantă, deosebită, mi-a dat încredere în mine, în timp ce mama mă ignoră și mă descurajează.
- Ești o bună portretistă, fetito, o laud eu. Portretul e „o oglindă de cuvinte” spune Gabriel Garcia Marquez, un autor pe care ți-l recomand.

Iarna anului 2012 a fost grea și dușmănoasă, cu ger și zăpadă multă. Vremea nu s-a încălzit încă, e înnorat și bate un vânt rece.

Privesc prin fereastra din sufragerie copacii din curtea vecină, pe care primavara și-a pus amprenta ei sfioasă. Au început să se înverzească. Prefer partea asta a casei unde peisajul e întotdeauna liniștit. Nu circulă nici oameni, nici mașini ca în partea cealaltă a casei care dă spre stradă. De aici pot să urmăresc scurgerea anotimpurilor, cerul se arcuiește liber și albastru, nici un bloc nu-mi astupă vederea.

Sună telefonul și-mi întrerupe contemplația. E Adina, fostă colegă de serviciu, care ține cu tot dinadinsul, să-mi explice de ce n-a mai fost de mult pe la mine.

- Am vrut să vin, dar m-am răzgândit.
- De ce? o întreb eu.
- Cum să vin?? Casa ta e plină de tot felul de neisprăviți, plicticoși, văicăreți, care-și plâng de milă. Te încarcă cu neliiniștile lor, îți sug puterea, sunt niște vampiri energetici. Poate crezi că sunt o sursă de inspirație, dar nu sunt. Te epuizează și nu-ți dai seama.
- Nu mă mai certa, nu-mi mai purta de grijă, vino la o cafea!

Adina e o persoană obișnuită să dea sfaturi altora, să-i învețe ce să facă, ce să nu facă, cum să se poarte etc. E plină de bune intenții. Nu obosește, nu renunță – asta e forma ei de altruism. N-o prea ia nimeni în serios, dar ei nu-i pasă.

A acceptat să vină la o cafea, dar după ce m-a acuzat că am uitat-o, ignorat-o, trădat-o. Are obiceiul să facă reproșuri ca să te simți vinovat față de ea, altfel e o persoană plăcută și are subiecte inedite de conversație. Ultima dată mi-a vorbit de filozofia budistă. Acum mi-a promis să-mi explice problema chakrelor, că are ea o carte grozavă despre.....

E miezul nopții și aștept telefonul fiicei mele, Ioana. În SUA trebuie să fie trei după-amiaza.

Relația noastră a fost și a rămas sinceră și duioasă.

Ioana e căsătorită cu Mike, de profesie avocat, un bărbat rezonabil, muncitor, familist, fără vicii. Au un parteneriat așezat și stabil. Amândoi sunt vegetarieni și luptă pentru drepturile animalelor. Ea scrie și plasează pe blog istorii despre animalele și păsările salvate din fermele unde au fost crescute și abuzate. O face cu talent, dedicație și mânie, scoțând în evidență ceea ce nu se știe despre aceste ființe ignorate, nedreptățite, care sunt consumate de oameni cu nepăsare, neștiind sau nevoind să știe că hrana asta le face rău, deși e gustoasă.

Sunt mandră de realizările ei.

- Alo, Ioana! ce faci tu, draga mamei?
- Sunt bine mamă, am fost cam obosită zilele astea, dar m-am odihnit și mă simt mai bine. Tu cum stai cu genunchii, te mai dor?
- Mă dor, mai tot timpul, dar bine că mă lasă să umblu, măcar prin casă.
- Mă gândesc la tine cât de greu trebuie să-ți fie să nu mai poți colinda prin oraș, să stai tot timpul în casă. N-ai sindromul coliviei?
- Ba da, dar e o formă de nefericire ca a lui Sisif, o repetiție fără sfârșit, fericit de suportabilă, pentru că nisipul meu este scrisul. Eu îl mut de pe o pagină pe alta, de pe o zi pe alta.
- Te înțeleg, și eu sunt legată cu fire la fel de amăgitoare de povestirile mele. Am o mulțime de gânduri care-și caută cuvintele.
- Nu știi cine a spus că scriitorul este un „Robinson aruncat pe o insulă de cuvinte”.
- Eu îmi amintesc de Havel care spunea despre cuvinte că sunt „puterea celor fără de putere”. Crezi că transformă slăbiciunea în putere?
- Cred!
- Mi-e dor de tine.
- Și mie de tine.

Sunt pe balcon, tremurând ușor, în răcoarea dimineții. Dedesubt se întinde strada cu magazine, cu mașini parcate pe trotuare și

cu cele care circulă fără încetare; un zgomot amestecat de voci, claxoane și lătrăturile maidanezilor care învăluie totul.

E o zi fără soare, posomorâtă. Furtuna de azi noapte a răsturnat ghivecele cu flori și eu mă străduiesc să le așez la loc. Bine că nu s-au spart.

Azi mă va vizita Diana, fostă colegă de facultate cu fiica mea. Vine din când în când și-mi aduce, cu împrumut, cărți noi de citit.

Diana este atrăgătoare, afectuoasă și sensibilă. S-a întors în România după 10 ani de stat în Austria cu familia. A divorțat, lăsând copiii cu tatăl lor. Un băiat de 14 ani și o fetiță de 10 ani. Spera să-i revadă măcar în vacanță, dar în mod surprinzător, copiii n-au mai răspuns la telefon, la scrisori, la e-mailuri. Luni de zile a încercat să ia legătura cu ei, fără nici un rezultat. Era contrariată, blocată în fața acestei situații de neînțeles.

Este posibil ca tatăl lor să-i fi influențat, dar cu ce argumente? Avusese o legătură afectuoasă cu copiii ei și nu putea pricepe de ce ei aleseseră această tăcere fără explicații. Credeau că i-a abandonat, că i-a părăsit definitiv? N-ar fi fost mai ușor să i-o spună, să i-o reproșeze?

Poate ar fi fost necesar să ia legătura cu fostul ei soț, dar nu se simțea în stare. Avea convingerea premeditată că ar fi fost în zadar și mai ales îi era groază de erupțiile lui colerice cu care o torturase destul. Dar nici nu se putea resemna. Nu putea accepta să devină dintr-o dată o ființă care nu mai are ce căuta în gândurile și preocupările copiilor ei. Nu era capabilă să suporte povara acestei nefericiri. Orele de serviciu și întâlnirile cu prietenii o mai ajutau să uite, somniferele să scape de insomnii, dar erau soluții salvatoare de moment, nu-i aduceau nici o consolare.

Anii au trecut și nu a intervenit nici o schimbare. Copiii au crescut, înverșunați în hotărârea lor de a rămâne orfani de mamă. Trecuseră de vârsta când mama le-ar fi fost necesară, acum aveau alte nevoi.

Diana a renunțat să-i mai contacteze, descurajată de trista ineficiență a acestor încercări.

Acceptase o realitate pe care n-o putea schimba, se împăcase cu nepăsarea copiilor, nu se mai zbuciuma, nu mai încerca suferințe devastatoare. Era sigură că și copiii ei suportaseră, poate mai greu decât ea, această despărțire impusă de tatăl lor.

Avea momente când se învinovăța că a divorțat, când ar fi trebuit să rămână alături de copiii ei, să-i apere de acest om dur, egoist și nesimțitor, nu să se salveze doar pe sine. Dar cum ar fi putut prevedea un asemenea deznodământ, cum ar fi putut accepta să plătească propria salvare cu prețul renunțării la copii? Doar perfidia unei minți bolnave ca a fostului ei soț a fost în stare să conceapă pentru ea această formă de minimec.

Oare prin ce tertipuri mincinoase a reușit el să o scoată din sufletul copiilor?

În prezent viața ei se desfășoară liniștită, cel puțin aparent, cu prioritățile impuse de lupta pentru existență.

Aflase de la prietenii din Viena că ambii copii se înscriaseră la facultate și că aveau conflicte cu tatăl lor, care se recăsătorise.

Această informație n-o mai perturba, n-o mai implica emoțional, devenise aproape nesemnificativă. Nu mai avea neliniști față de copiii ei, smulși atât de brutal de lângă ea, atât de definitiv.

Își dădea seama că golul imens, care se adâncea între ea și ei, își pierduse, treptat, dramatismul. Suferința nu dispăruse, dar își găsisese altă formă de exprimare de când începuse să scrie un roman în care eroii principali erau copiii ei. În felul acesta le dădea o nouă viață, săvârșea miracolul de a-i naște a doua oară.

Scrisul o scosese din impasul ei moral și psihologic, o ținea ocupată ceasuri întregi, îi umplea singurătatea, o amăgea cu puterea pe care o are ficțiunea de a alunga realitatea și de a transforma chinul în voluptate.

E o zi însorită de primăvară. Privesc pe fereastra din spatele casei cum vântul înfoaie ușor frunzele copacilor din curtea vecină. Contemplu priveliștea asta liniștitoare, cu mintea golită de gânduri. Dar parcă poți să rămâi multă vreme fără gânduri? Ele răsar când te aștepți mai puțin.

Mă întreb acum ce fel de om trebuie să fie cel care primește confidențele astfel încât să-i poți dezvălui acele părți vulnerabile din tine, pe care în mod normal simți nevoia să le ascunzi apropiatilor. Prin natura lucrurilor străinii par a fi cei mai indicați.

Dar ce e mai important? Încrederea că nu-ți vor divulga mărturisirile sau credința că alesul e o persoană care te poate înțelege cu adevărat. Confidențialitatea sau înțelegerea? Desigur, amândouă sunt necesare, dar dacă ar fi să alegi?

Verișoara mea Lia, la care țin foarte mult, nu mi-a vorbit niciodată de deziluziile sau de necazurile ei. Ea face parte din acea categorie de oameni care nu se plâng, nu simt această nevoie, păstrează durerile în lumea ascunsă din ei. O admir pentru asta și o plac pentru optimismul și buna dispoziție pe care o răspândește în jur, pentru disponibilitatea ei de a-i ajuta pe alții dar și pentru că inspiră încredere și-ți dă sentimentul reconfortant că te poți baza pe ea, în caz de nevoie.

Azi, gândul mă poartă la vărul meu Vasile, care n-a mai dat de mult pe la mine.

Vasile e medic reumatolog-balneolog și e căsătorit cu profesoara Doina. Legătura lor a trecut prin certuri și împăcări, precum și prin despărțiri de lungă sau scurtă durată. Au un fiu Dan, tânăr, frumos și realizat profesional, care fără îndoială a scos această căsnicie din multele ei impasuri, determinându-și părinții să rămână împreună.

Greu de spus câtă indiferență sau câtă înstrăinare există între Vasile și Doina – certurile nu duc la nici un rezultat pentru că nici unul nu cedează, iar încercările de apropiere nu reușesc pentru că ei nu mai știu cum să le facă.

Doina dă impresia că trăiește într-o lume despre care are multe îndoieli, o lume nesigură, care îi trezește curiozitate și frică. A avut o mamă dominatoare, și o soră stabilită în străinatate, cu care n-a comunicat din motive greu de înțeles. A avut

iubiri nesemnificative, care nu i-au dat putința să se descopere pe deplin. A devenit o mamă excesiv de protectoare, pentru care copilul este mândria, bucuria și recompensa vieții ei. A găsit în maternitate acel sentiment de împlinire și siguranță de care avea nevoie, altfel ar fi rămas dureros de singură.

Vasile e un tip pragmatic, centrat pe profesie, preocupat să stabilească legături profitabile cu oamenii. Este un personaj plăcut, care nu ascunde cine este cu adevărat. Are ușurința de a obține ceea ce dorește cu un fel de insistență sfioasă, care descurajează împotrivirile. A avut superficiale legături amoroase care i-au adus și bucurii dar și necazuri. După pensionarea din cadrul aviației, a deschis un cabinet la București și se străduie să termine la Cornu un centru de tratament. Face naveta în fiecare weekend ca să-l înzestreze cu aparate. Depune o frenezie neobișnuită în această realizare și se luptă cu dificultățile rezultate din lipsa de fonduri.

Familia nu-i împărtășește entuziasmul și nici nu-l prea înțelege.

Dar, echilibrul instabil al acestei familii, avea să fie tulburat, în curând, de îmbolnăvirea lui Dan, o boală gravă: un chist ivit pe canalul auditiv al urechii drepte, depistat în urma unui RMN.

Au fost loviți pe neașteptate, pe nepregătite. Dar cum să fii pregătit? Cea mai lovită a fost Doina. Vasile nu e omul care să se lase doborât de dezolare, el caută mijloacele necesare ieșirii din impas. Doina era însă copleșită de perspective înfricoșătoare. Operația trebuia efectuată, cu sorți de izbandă în străinătate. Era nevoie de bani mulți și timpul trecea dureros de încet. Vasile s-a gândit să împrumute bani de la bancă. Dan, însă, a reușit să obțină, sub formă de ajutoare, bani pe blogul lui.

Încercările prin care au trecut cei doi soți i-au apropiat, le-a reevaluat sentimentele. Împărtășeau în acele momente aceleași griji, aceleași temeri, aceleași neliniști, uniți cu disperare lângă o ființă care era atât de importantă pentru amândoi și care le lumina și încălzea viețile. Speranțele lor legate de măiestria medicilor operatori de la clinica din Germania, unde urma să fie internat Dan, se amestecau cu spaimele de neprevăzut, și acestea din urmă, se dovedeau a fi mai puternice.

Pe toată durata operației și a perioadei următoare de recuperare au stat cu el, pe rând, Doina, sora ei din străinătate, și, în cele din urmă, Vasile care l-a adus acasă. În prezent Dan s-a refăcut și liniștea acestei familii s-a restabilit.

Doina e foarte preocupată de sănătatea lui Dan, îi pregătește mese copioase și sănătoase, Vasile se luptă să termine așezământul de la Cornu, Dan a înființat un blog prin care încearcă să obțină ajutoare bănești pentru cei cu probleme ORL. O face ca pe un exercițiu de împlinire prin dăruire.

Nu i-am mai văzut de mult și nici nu mi-au telefonat. Nu i-am acuzat de vinovată uitare pentru că nici eu nu i-am căutat.

Doresc acestei familii la care țin, să reziste greutăților de orice fel, frământărilor, neîmplinirilor, neputințelor, crizelor de comunicare.

Afară plouă torențial, cu descărcări electrice.

Îmi vine în minte chipul bunicii implorându-l pe Sfântul Ilie, responsabilul cu fulgerele și tunetele, să le oprească. Îmi amintesc cum mă ascundeam, când eram mică, în fustele ei bogate și repetam rugămințile către sfânt cu o spaimă plină de evlavie.

Astăzi vine la mine Mariana, coafeza, ca să mă tundă. Probabil o să întârzie din cauza vremii.

E foarte necăjită că fiul ei a plecat în Canada, împreună cu soția lui și ea nu se poate împăca deloc cu gândul despărțirii. Se teme pentru el, nu știe cum se vor descurca într-o lume necunoscută. El a luat această decizie riscantă dus de impetuositatea tinereții, de speranțe înșelătoare, poate periculoase. Cunoaște persoane care s-au întors, după o vreme, pentru că nu s-au putut adapta.

Mariana mai are o fiică și se teme că și ea ar putea pași pe urmele fratelui ei.

Nu are cu cine discuta o perspectivă atât de înfricoșătoare nici măcar cu soțul ei, care gândește că trebuie să lăși copiii să-și trăiască viața așa cum vor ei. Știe însă că la mine va găsi înțelegere, pentru că și eu sunt într-o situație asemănătoare, cu fiica mea stabilită în străinătate.

Astă seară o aștept pe Rodica, fiica vărului Ionică de la Sibiu. Ea vine împreună cu fetița ei, dintr-o călătorie de vacanță în străinătate. Va dormi la mine, pentru că are legătură cu trenul spre casă abia mâine.

Rodica e o femeie voioasă, atrăgătoare și practică medicina cardiologică, se pare cu succes.

O plac pentru că e o fire independentă, chiar imprudent de independentă, genul care face ce vrea, e sinceră cu sine și se lasă ușor condusă de convulsiile inimii dar și de insurecția simțurilor. S-a căsătorit din dragoste și a avut un băiat, dar când, după o vreme, s-a îndrăgostit de alt bărbat, n-a pregetat să divorțeze. Iubitul i-a oferit un nivel de susținere emoțională pe care relația conjugală nu i-l mai oferea.

A fost îndrăgostită, năpădită de senzații clocotitoare, a scris poezii. Dar, această stare de lucruri a încetat, poate mai repede și mai definitiv decât s-ar fi așteptat. Fostul ei soț s-a recăsătorit și nu mai era cale de întoarcere în această direcție. Băiatul a rămas la ea.

A mai trecut o vreme și Rodica a avut o aventură de scurtă durată cu un coleg de spital. Aceasta s-a terminat cu un mic dezastru. Dezastrul a purtat numele de sarcină. Spre surprinderea tuturor, ea a păstrat copilul cu un fel de îndârjire, ca pe ceva de care nu se putea lipsi, ceva de neînlocuit. A născut o fetiță. Tatăl n-a vrut s-o recunoască, dar a fost obligat în urma cercetării ADN-ului.

Rodica nu voia și nici n-a cerut pensie alimentară, dar copilul trebuia să aibă un tată.

Având acordul necondiționat al propriului tată, Rodica a trebuit să reziste doar exasperării religioase a mamei, care era speriată

că fiica ei păcătuiește.

Rodica nu are, ca mama ei, frica de păcat, nici de gura lumii. Ea are propriile motivații născute din trufia independenței, ceea ce o ajută să se mențină într-o stare de automulțumire.

Își iubește profesia, îi este dedicată până la uitare de sine. Își adoră copiii și părinții iar dependența ei afectivă, la ora actuală, se oprește aici.

Când am văzut fetița ultima dată, era mică și venise cu mama ei pentru efectuarea procedurilor de stabilire a paternității. Acum are 11 ani și m-am bucurat să constat că e drăguță, vioaie și prietenoasă.

Au stat câteva zile la mine, pentru că a intervenit o încurcătură cu biletul de tren.

Rodica mi-a umplut casa cu begonii și cu prezența ei plăcută și înviorătoare. Am regretat când au plecat.

De câteva zile nu m-a mai căutat nimeni, nici măcar la telefon. Cu trei foste colege de liceu am păstrat legături doar prin acest dispozitiv de comunicare: cu Mioara, Iulia și Virginica. Nu le-am văzut de ani de zile, nici nu mai știu cum arată. Le deosebesc doar după voce.

Mioara stă destul de aproape, ar putea să mă viziteze dar ea mă caută la telefon și-mi povestește pe unde a mai umblat, prin ce străinătăți. Eu mă bucur că viața i-a oferit această recompensă târzie.

După terminarea liceului ea a urmat farmacia dar n-a avut noroc să lucreze în farmacia tatălui ei, așa cum intenționa, pentru că aceasta, împreună cu alte două imobile, au fost trecute în patrimoniul statului comunist. A fost angajată la o farmacie de stat situată foarte aproape de locuința mea și eu mă duceam să iau medicamente numai de acolo, ca s-o văd.

A dus-o greu, având părinți bătrâni de întreținut și de îngrijit un soț bolnăvicios, care a stat ani de zile imobilizat în pat în urma unei paralizii.

Când, după ce a rămas văduvă, s-a atașat de un bărbat cu care împărțea pensia și plăcerea de a colinda munții, acesta a murit răpus de un atac de cord. În aceeași perioadă a murit și fratele ei. A rămas singură, dureros de singură.

După răsturnarea regimului comunist a reușit să recupereze imobilele confiscate obținând un venit frumuseț din închirierea și apoi vânzarea lor și-acum se plimbă, face tot ce i-a fost interzis în regimul comunist.

Dar a rămas tot singură.

Cred că a făcut din singurătate un fel de platoșă, sau cam așa ceva. În ultima convorbire telefonică, mi-a mărturisit că oamenii o obosesc și că nu dorește să aibă relații cu ei decât atât cât este strict necesar.

Cu Iulia am comunicat mai puțin, pentru că ea s-a stabilit la Paris, la fiica ei și vine în țară, ca să încerce să vândă casa părintească. Ea a lucrat și a expus în cadrul cooperativelor de artă obiecte de artă și de îmbrăcăminte, pe care fantezia și talentul ei deosebit le imagina.

S-a căsătorit cu un medic veterinar și a avut o fată și un băiat. Băiatul a emigrat în SUA, dar s-a îmbolnăvit și a murit în condiții neelucidate și, după câțiva ani a murit și soțul ei. Fata a emigrat în Franța, unde a luat-o și pe mama ei, ca s-o îngrijească, pentru că o duce cam prost cu sănătatea.

Virginica e cea pe care seismele vieții au încercat-o mai mult. Dar ea a învățat să piardă. „Viața e o loterie, spunea ea, și noi ne lăsăm seduși de vicleana speranță că vom câștiga lozul cel mare”.

Tatăl ei a cumpărat o moșie în comuna Sofia-Bălți din Basarabia, în care s-au instalat cu toată familia: soție, fiu și două fiice. Când după pactul Molotov-Ribbentrop, Basarabia a fost cedată sovieticilor, ei s-au întors în București. Tatăl cu fiul au fugit într-o căruță peste noua graniță, iar fetele au prins ultimul tren cu refugiați. Mama lor a pierdut trenul. Le-a spus fetelor să meargă înainte că vine și ea mai târziu dar n-a mai reușit. A rămas prizoniera forțelor de ocupație. Abia după mulți ani de intervenții au reușit să primească un răspuns în care li s-a precizat că moșiereasa a fost deportată în Siberia, unde a și murit.

După ce Antonescu a ordonat soldaților să treacă Prutul și am recucerit Basarabia, tatăl ei s-a reîntors la moșie, nu ca s-o vândă, ci ca să se reinstaleze în ea.

După ce am pierdut războiul și trupele sovietice s-au reinstalat în Basarabia, familia s-a refugiat a doua oară, părăsindu-și tot avutul. Nu e greu să-ți imaginezi febrilitatea trăirilor, dramatismul pierderii bunurilor recăștigate. Au fost, fără îndoială, victimele istoriei zbuciumate a celui ținut.

Tatăl Virginicăi, în iubirea lui oarbă și obsedantă față de moșie, nu s-a străduit, sau nu a fost în stare să prevadă pericolul pierderii ei.

Nu l-a descurajat nici pierderea soției, nu l-a alarmat nici intrarea Statelor Unite ale Americii în război.

Era posibil, în jocul sau în logica posibilităților, ca Hitler să fie înfrânt dar el n-a avut înțeles în această privință și n-a luat nici o măsură de precauție.

A oferit cu naivitate și inconștiență familiei o scurtă, precară fericire, care s-a transformat într-un adevărat dezastru.

Reîntorși la București au trecut prin momente de dezolare și derută, nevoiți să apeleze la mila rudelor sau prietenilor, s-au acomodat greu cu transformările politice din țara noastră, protejați, în oarecare măsură, de statutul de refugiați.

Au dus o viață plină de neliniști, oscilând între speranță și descurajare.

E posibil ca tatăl Virginicăi să se fi simțit vinovat și rușinat de acest eșec dar, fără îndoială luptând cu povara dezamăgirilor, s-a străduit să aducă lucrurile la normal, să recâștige încrederea pierdută a copiilor, să-i consoleze de pierderea mamei, să-i ajute să ia viața în piept.

Nu știu cât de mare a fost meritul lui, dar Virginica a reușit, nu fără dificultăți, să termine o facultate, să ajungă profesoară și chiar să se mărite cu un bărbat blând, leneș și cam bețivan.

Deși soțul i-a fost mai mult povară decât ajutor, ea a reușit să cumpere, în rate, un apartament și să-și crească băiatul în condiții mulțumitoare.

Fiul ei a studiat informatica și a fugit din țară cu prima ocazie. S-a descurcat bine în SUA, a ajuns director de întreprindere, s-a căsătorit și are doi copii.

După decesul soțului ei, Virginica s-a amăgit cu succesele fiului și la bătrânețe cu bucuria de a avea nepoți, deși nu i-a văzut decât în fotografii.

Când a ajuns răpusă de neputințele vârstei înaintate și nu a mai fost în stare să se descurce singură, fiul ei a considerat că cea mai convenabilă soluție este, nu s-o ia la el în SUA, ci s-o interneze într-un azil de bătrâni lângă București. A reușit, cu toată împotrivirea ei, să o scoată din apartament, să-l vândă, procedând ca un om eficient, rece, nepăsător.

La ora actuală Virginica e nefericită, aruncată într-o lume pe care o simte străină și ostilă și din care nu dorește decât să fugă.

Reproșurile ei au rămas nerostite, și-a asumat resemnată postura de victimă a unui fiu nesimțitor, așa cum a mai fost a unui tată visător și nechibzuit.

Lenuș, fostă colegă de serviciu, are patima obsedantă de a-și plânge de milă. Orice eveniment din viața ei devine o dramă, o catastrofă, sau persecuție a destinului. Simte nevoia să-și împărtășească suferința oricui e dispus să o asculte. E în stare să-și povestească „nenorocirile” ei, aceleași și aceleași, nu contează că ți le-a mai spus. Dacă îi atragi atenția că exagerează, te privește cu reproș, cu mimica omului neînțeles.

Adina, care a fost colegă de serviciu și cu mine și cu Lenuș, s-a certat cu ea.

- De ce v-ați certat, o întreb eu.
- Pentru că i-am spus ce nu-i place să audă.
- Ce anume?
- Că e ridicolă crezând că suferința îi dă distincție, o înnobilează, îi dă coroană de spini, sau mai știu eu ce.
- Și ea s-a supărat.
- I-am adus aminte că atunci când a schimbat serviciul și a obținut, la cel nou, o leafă mai mare, s-a vâlcărit în loc să se bucure ca orice om normal. I-am mai amintit și cât de caraghioasă a fost când l-a plâns pe bătrânul, vecinul ei de apartament când a murit, după ce, cât timp a fost în viață, declara că o sufoca, o împiedica să trăiască.
- Păi n-avea motive să se bucure de moartea lui.
- Ba da, că s-a extins în tot apartamentul, a profitat și a luat și camera lui. Ce nu înțeleg este cum poți tu să o suporti pe nebuna asta?
- Acum are un prilej adevărat de tristețe.
- Nu se poate: care?
- A părăsit-o iubitul.
- Păi a avut trei iubiți care au părăsit-o pe rând. Sigur că i-a alungat o ființă atât de îngropată în tristețe. La început bărbații or fi simțit pornirea s-o aline, s-o protejeze că era și atrăgătoare, dar până la urmă, i-a înnebunit. Pe tine nu te înnebunește?
- Mie mi-e milă de ea. Înclin să cred că are o predispoziție spre nefericire spre suferință, o stare de spirit...în fine....de genul asta.
- Aha! Vrei să-i plâng de milă, să cercetez adâncurile neumblate ale sufletului ei bolnav, să îndeplinesc, așa cum faci tu, o misiune vindecătoare față de ea? Nu, și nu, și nu: eu n-o mai suport!
- Dar nu-ți este de-ajuns, vrei ca nici eu să n-o mai suport și nimeni altcineva.
- Sigur că da, e un vampir enegetic, trebuie să te ferești de ea.
- Nu-ți mai face griji nerealiste față de mine, hai mai bine să vizionăm o emisiune televizată, cred c-o să-ți placă și ție.

Trupul cu sufletul meu se mai ceartă, se mai împacă, voluptatea și angoasa de a trăi se suprapun, sănătatea cu boala, ca și teama cu speranțe, se confruntă în triumfuri și căderi, bătrânețea, aliată sau complice a morții, îmi amintește că va trebui, curând, să mă desprind din ambalajul meu de carne, pentru călătoria astrală.

Sunt totuși prea vitală, prea legată de realitatea materială, ca să accept gândul ăsta. Moartea e pentru mine, încă o ficțiune.

Ana fiica Adinei, studentă la filologie, m-a vizitat azi ca să se plângă de prietenul ei inginerul Traian, pentru că vede în ea alta ființă, de neacceptat, o necunoscută pe care ea devenise absurd de geloasă. Nu se recunoștea în portretul făcut de el; unde apare o

femeie „prostituță, zăpăcită, nesigură pe sine, excesiv de emotivă”.

- Tu cum te vezi? am întrebat-o eu.
- Exact pe dos.
- Adică?
- Îndrăzneală, știu ce vreau, în fine...
- Când ți-a făcut el portretul ăsta, cu ce ocazie?
- Într-o seară, după ce am dansat la o petrecere și i-am spus că îl iubesc.
- Ți-a spus și el că te iubește?
- Nu, el mi-a spus că sunt prostituță, zăpăcită, genul de care se ferește chiar dacă îl atrage.
- Ți-a spus-o după ce i-ai făcut declarația de dragoste?
- Da, după.
- Am impresia că se simte amenințat de tine și încearcă să se apere.
- Mi-a spus cu altă ocazie, că iubirea este un joc primejdios, care dezorganizează viața oamenilor, aruncându-i într-un nefolositor haos emoțional.
- El n-a fost niciodată îndrăgostit?
- Niciodată.
- Înseamnă că-i e frică de dragoste.
- Mi-a spus că mă place, că îl atrag, dar că el își interzice să iubească. Toți prietenii lui sunt divorțați, dezamăgiți după ce au trecut prin experiențele iubirilor și el nu vrea să ajungă ca ei.
- Nu cred că trebuie să-l zorești. Lasă lucrurile să vină de la sine, poate el te iubește fără să-și dea seama.
- Mi-a spus că mama lui îl acuză că are tendința de a-și judeca și analiza emoțiile, în loc să le trăiască. O face detașat, ca și cum emoțiile nu i-ar aparține, ca și cum ar fi ale altcuiva.
- Poate că mama lui are dreptate. E prea autoanalitic și se inhibă singur.
- Nu știu...are teoriile lui pe care eu nu le împărtășesc.
- Ce teorii?
- După el dragostea e o stare de prizonierat, de autosubjugare, prin care dai altuia puterea de a dispune de tine, de a te folosi după bunul său plac, chiar de a abuza. El admite ebrietatea erotică legată de simțuri, dar iubirea e o stare de exaltare în care inventezi iubitului calități înlocuiești ceea ce este el cu ceea ce vrei tu să fie, cu alte cuvinte iubești pe altul pentru ceea ce nu este și devii o victimă a propriei imaginații.
- Iubirea e un fel de beție, după el, de pierdere a simțului realității- dar după tine cum e ?
- Păi, e o pierdere a simțului realității și tocmai asta e frumos, asta-mi place.
- De cât timp sunteți împreună?
- De doi ani.
- Există atracție sexuală între voi?
- Destulă, chiar prea multă.
- Locuiți împreună?
- Nu, eu stau la mama, dar ne vedem des, în week-enduri și în alte zile ale săptămânii, mergem la film, la spectacole teatrale și în excursii.
- Ca doi îndrăgostiți
- Aș vrea eu!
- Ce vă lipsește?
- Nu știu, ceva adânc...
- Ai prefera să te mintă, să-ți spună că te iubește să trăiești iluzia iubirii împărtășite?
- Nu, sigur că nu, nu am nevoie de minciuni consolatoare, mă gândesc uneori că el nu e în stare să iubească, suferă de prea multă luciditate, sau egoism, sau nepăsare! Nu are destule resurse de dăruire. E prea cumpătat, n-are, ca mine elan, neastâmpăr, bucuria explozivă a revederilor.
- Poate e între voi o diferență de temperament, de vârstă, el e mai matur și mai prudent.
- E drept că el e mai potolit iar eu sunt mai avântată, poate mai romantică. Mama îl place și zice că mie o să-mi treacă. Ea pretinde că eu sufăr de prea multă tinerețe ca să pot aprecia un om serios, statornic și sincer ca el.

Nu știu cum va evolua relația lor. Poate că Traian, care e mai în vârstă decât Ana, își impune baricade de prudență. Poate e între ei o diferență de temperament. El e potolit, ea avântată, romantică, visătoare. Poate că iubirea așa cum o vrea ea, e o falsă necesitate, care complică inutil lucrurile. Poate că la Ana e „prea multă tinerețe” cum spune Adina, mama ei, care îl place și speră să fie doar o dificultate de etapă.

Ascult durerile altora. Pe unele le-am cunoscut și eu. Pe altele nu le-am trăit niciodată.

Mi-e străină disperarea Dianeii de a-și pierde copiii, precum și deznădejdea Virginicăi de a fi alungată din propria țară, apoi din propria casa.

Mi le pot imagina dar forța dramatică a acestor întâmplări depășește experiența mea emoțională.

Spaima de boala copilului încercată de Doina și Vasile o cunosc pentru că și Ioana are probleme de sănătate.

Nu cred că aș putea trăi liniștită bucuria ascunsă, interzisă, vinovată a Elvirei alături de fiica sa. Ar fi pentru mine traumatizant.

Sunt mai aproape de Rodica, de puterea ei de a fi ea însăși, sfidând prejudecățile.

Sunt mai departe de Adina, care crede că are dreptul de a spune oamenilor ceea ce ei nu vor să audă: critici și povețe.

Admir la Lily descoperirea priorităților. Înțelegerea că pentru ea era mai important să aibă un copil, decât să păstreze un

iubit.

Mi-e dragă Irina care-și judecă părinții cu franchețe.

Am față de toate confesiunile sentimente amestecate între compasiune, înțelegere și acceptare.

Astăzi, m-am pomenit, pe neașteptate, cu Marcela care vine întotdeauna însoțită de Gică, nepotul ei, un puști care-și roade tot timpul unghiile și îți dă impresia ciudată că e gata să rădă și să plângă în același timp.

Dar o să apară și Adina, care e arțăgoasă, negativistă și gata să contrazică pe toată lumea.

Sper că instinctul meu împăciuitorist să mă ajute să evit discuțiile neplăcute. Marcela nu are vioiciunea de spirit a Adinei, își găsește greu cuvintele și intră ușor în panică. Adina o disprețuiește, îi place să o provoace și se bucură s-o umilească. Marcela se simte neputincioasă în fața Adinei și de obicei păstrează tăceri proteguitoare. Așteaptă ajutor de la mine, aruncându-mi priviri imploratoare când se simte atacată. Adina, când o vede, capătă un soi de iritație, și devine agresivă. Uneori discuțiile ajung la un grad ridicat de tensiune, ca un arc întins din care săgeata e gata să iasă.

Adina a fost, așa cum prevăzusem, neplăcut surprinsă de prezența Marcelei. A privit-o de sus cu aerul ei intimidant, de persoană sigură pe sine, ce pare că poate să obțină tot ce-și dorește.

- Ce mai faci Adina, a întrebat-o Marcela, parcă speriată.
- Trăiesc, vegheată de ingerul meu păzitor, acest paznic al trupului și sufletului meu, care-și îndeplinește strălucit sarcinile de serviciu. Dar tu? Dacă-mi amintesc eu bine ai împlinit de curând optzeci și câți de ani?
- Optzeci și cinci.
- Și nu te simți vinovată?
- De ce?
- Că trăiești prea mult!
- Ei, gata cu discuțiile, intervin eu, poftiți în sufragerie. Vă ofer o înghețată de ciocolată.
- O să se bucure ăsta micul că tot drumul m-a bătut la cap să-i iau înghețată, dar am vrut să trec mai întâi pe la tine, că mi-ai promis cartea aia pentru copii a soțului tău.
- Desigur dragă, o să o capeți.

Am consumat înghețata în liniște. La un moment dat Gicu a vrut să afle cine e fata din fotografia de pe bufet.

- E Ioana, ți-am vorbit de ea, nu-ți amintești?
- Ba da bunica, dar ea e departe.
- Știi, totdeauna m-am întrebat de ce n-ai plecat definitiv la ea în SUA? mă chestionă Marcela.
- Pentru că, încep Adina, a preferat să-și trăiască propria viață, nu pe cea a fiică-si, așa cum s-ar fi întâmplat dacă se ducea în SUA, situație în care ar fi avut amândouă de pierdut.
- Precum vezi, Adina are toate răspunsurile, spun eu râzând.

Din fericire Marcela s-a grăbit să plece după ce i-am dat cartea dorită și am rămas singură cu Adina.

- Tu îmi alungi toți mosafirii, îi reproșez eu.
- Te apăr.
- De ce mă aperi?
- De cheltuirea de sine.
- Cum așa?
- Te cheltuiești cu persoane nepotrivite, ba chiar te lași jefuită, nu ai reflexe de apărare, și eu simt nevoia să intervin.
- Aberațiile sunt specialitatea ta.
- Crezi că sunt nebună?
- Bineînțeles!
- Înseamnă că ții puțin la mine. Dar, ca să fiu sinceră, continuă ea după un timp de gândire, interesul pe care-l ai tu față de oameni, mie îmi lipsește și cred că din cauza asta sunt puțin geloasă pe tine.
- Pare o mărturisire descurajant de adevărată.
- Numai că, vezi, mie îmi place să necăjesc oamenii, să-i provoc, chiar să-i umilesc. Îmi dă un sentiment de desfătare.
- Adevărul e că mie nu-mi place trăsătura asta a ta de caracter, dar recunosc totuși că izbucnirile tale sunt amuzante și, fără să vreau, le admir.

Am stat multă vreme una în fața celeilalte la masa din sufragerie, privindu-ne în tăcere.

Cred că visul e uneori acea parte din mine care doarme, în timp ce eu sunt în stare de veghe și se trezește când eu dorm.

Probabil că în subconștientul meu sălășluiesc dorințe ascunse pe care visul le dă la iveală, cum ar fi aceea de a umbla normal. Visul acesta, cum am mai spus, l-am avut de multe ori ca un fel de consolare.

Sigur că sunt în mine și alte dorințe rămase nesatisfăcute, mai vechi, mai noi, mai mult sau mai puțin uitate, există deasemenea spaime, insatisfacții, doruri, speranțe care așteaptă ocazia de a ieși din cuștile unde sunt ferecate, sau cine știe ce alte lucruri care formează un bagaj sufletesc de nemulțumiri pulsând în adâncuri.

De cele mai multe ori nu-mi amintesc ce am visat. E poate o pierdere, sau cine știe.

Visez de multe ori că sunt cu părinții sau cu soțul meu și nu știu că sunt morți. De ce nu știu? De ce în vis nu accept că sunt morți? Trec cu ei prin tot felul de evenimente, ca și cum ei n-ar fi dispărut, ca și cum ar face parte din cotidianul meu. De ce pierd în vis simțul realității? De ce acolo morții sunt vii, sau printr-un proces de anticipație eu sunt tot atât de moartă ca ei?

Am avut și coșmare. Unele surprinzătoare. Cu mulți ani în urmă, după ce ne-am mutat în locuința în care sunt și azi, visam că am făcut schimb de locuințe. Mă pomeneam în alt apartament, care nu-mi plăcea, pe care nu-l dorisem, neînțelegând

cum se întâmplase și eram tare supărată. N-aveam nici un motiv de teamă. Actele fuseseră legal întocmite. Visul s-a repetat de multe ori. Mă sculam speriată și dezorientată. De ce trăiam în vis o falsă nefericire? Din ce străfunduri nebănuite izbucnea neliniștea aceasta de care eu nu eram conștientă?

După cutremurul din 1977 am visat de multe ori că mă prăbușesc într-un fel de gol fără sfârșit, dar coșmarul acesta era explicabil, suferisem un șoc.

Blocul de vis-a-vis de noi era la pământ și aveam în el prieteni și cunoscuți.

Azi Adina mă caută la telefon și are chef de vorbă.

- L-am citit pe Cioran, începe ea, omul ăsta a fost toată viața fascinat de ideea sinuciderii.
- Numai că, ideea asta l-a ținut în viață, zic eu.
- Așa e, ideea că oricând dorea avea posibilitatea de a-și curma existența, că deținea puterea asta salvatoare în mâna lui, că era, într-un fel, stăpân pe viața lui, de care putea scăpa când devenea insuportabilă. O carte scrisă de el era o „sinucidere amânată”.
- Crezi și tu că sinuciderea e un dar al soartei pentru oameni?
- Sigur că da, pentru că omul, spre deosebire de animale știe că va muri și trăiește sub această amenințare. Prin sinucidere măcar moare când vrea el.
- Da, e un nenorocit de avantaj.
- Nu-i așa?
- Adina, dacă nu ai de gând să te sinucizi du-te la culcare. E târziu și mie mi-e somn.
- Bine. Noapte bună.

Am vrut să închei convorbirea. Mă gândeam, plictisită, că face paradă de cunoștințe, că vrea să mă impresioneze cu lecturile ei, dar mi-am amintit de o discuție în care se plângea de insatisfacțiile existenței, de alta, mai recentă, când mărturisea că viața ei a fost „o alergare după ceva de negăsit, o superbă neîmplinire.

Nu le-am dat atenție. Am crezut că sunt simple figuri de stil, dar, după discuția de azi, am început să mă întreb dacă nu cumva o judec greșit, dacă nu trag concluzii grăbite în privința ei.

Poate că preocuparea ei legată de obsesia sinuciderii lui Cioran are o semnificație care mi-a scăpat.

Poate că ea are o formă de nefericire ascunsă, și simte nevoia de a mi-o comunica prin intermediul culturii.

Mi s-a părut totdeauna arogantă cu pretenția de a mă „proteja” dar dacă și ea are nevoie de un fel de protecție și nu știe cum să o ceară, sau eu nu știu să o înțeleg cum trebuie?

M-am gândit până târziu, în noapte, la problema asta.

Azi m-a vizitat Angela, o simpatică pensionară, fostă vecină de apartament cu care am rămas prietenă.

Mi-a adus câteva ilustrate primite de la soțul meu din peregrinările lui ca să le citesc și eu.

M-a impresionat una scrisă nu cu mult timp înainte de a muri. Suna ca o premoniție.

De-a v-ați ascunselea

(inscripție cu spatele la zid)

Se duce Anul vechi pe copcă

Mă cată Caron cu a lui lotcă

Iar eu de-a viața-l păcălesc

Umblu hai-hui și mă pitesc

Făcându-mă că pescuiesc.

Detună vocea-i ultimată:

„Cine nu e gata îl iau cu lopata”

Mă fac micuț, abia scâncesc

„Domnule Caron, nu e gata

Eu achit rate, eu nu fac plata.

Mă întrebam ”De ce ne-apucăm de fumat? De ce ne lăsăm devorați de acest viciu? Poate pentru că apare sub forme inocente, precum: curiozitatea, dorința de imitație, nevoia de plăcere, tendința spre frivolitate, la minori poate fi atracția lucrului interzis, la adulți un anestezic al insatisfacțiilor.

Cunoașterea unui astfel de rău nu trezește automat reflexe de apărare, e bine știut. Consecințele nefaste sunt oricum îndepărtate și omul nu se simte amenințat, chiar dacă stăruie în el ascunse dezaprobări.

S-a interzis fumatul în locuri publice, în instituții, ca să asigure măcar nefumătorilor un aer necontaminat, dar în casa fumătorului, pe apropiatii lui, n-are cine să-i aprere.

Unii se lasă de fumat, dar se reapucă după un timp. Nicotina creează dependență.

Soțul meu s-a lăsat la un moment dat, dar a fost prea târziu. El ajunsese demult victima acestei forme lente de nimicire. Am suportat cu înconștiență această situație dar astăzi, când m-a vizitat Claudiu, nepotul lui, și l-am văzut cu ce patimă soarbe din țigare, cu ce extaz își satisface această adâncă necesitate, m-a cuprins o tristă revoltă. Știu că fumează la fel de mult ca și unchiul său, dacă nu și mai mult.

Poate că am avut această reacție pentru că în fața mea se afla un bărbat atrăgător svelt, plin de tinerească vitalitate, care seamănă cu soțul meu în foarte multe privințe.

Când i-am atras atenția asupra acestui factor de risc, a râs, amuzat de naiva inutilitate a remarcii.

Și avea dreptate. Ce idee năstrușnică de a-i cere să aibă resurse de împotrivire. Tocmai eu, soția unui fumător înrăit, care am mai și pufăit pe lângă el din iarba dracului cu aceeași nechibzuință.

Ascultam în transmisie radiofonică o simfonie beethoveniană. Eram în aceea stare specială pe care ți-o dă muzica simfonică un fel de a te scufunda în tine însuți când sună telefonul.

Ar fi trebuit să nu răspund, dar am răspuns.

Era Lina și sigur avea să se plângă de nora ei, Pușa.

Cele două duc neobosite un război de ponegrire reciprocă, de fapt întrețin o competiție pentru dominarea lui Emil, fiul Linei.

Credeam că după ce tinerii s-au mutat din casa soacrei, avea să dispară, odată cu presiunea spațiului comun și tensiunea dintre ei, dar din păcate, supărările, certurile și împăcările neadevărate continuă.

Cele două femei și-au păstrat intoleranța una față de cealaltă și bine înfîpte în redutele lor resentimentare continuă să se războiască.

Se acuză una pe alta de greșeli de conduită, de purtări jignitoare, de vorbe rostite nelalocul lor, de neglijențe de neiertat. Mă consideră pe mine obligată să le ascult în calitate de rudă.

O vreme m-am străduit să le împac dar n-am reușit. Apoi am încercat să analizez motivele lor, care mie mi se păreau caraghioase. Mi-am dat însă curând seama că totul a fost în zadar. În cele din urmă am renunțat la comentarii. Le ascultam și tăceam ostentativ. Speram să mă lase în pace, ca pe Emil, care face haz de conflictele lor.

Nu agreez confidențele de acest fel.

Mă îndispune să intermediez această răfuială. E prea înverșunată și simt că devine toxică.

Când am vorbit azi la telefon cu Adina, am încercat să aflu motivele ei de descurajare.

Mi-a spus, la un moment dat, că „patria noastră permanentă și adevărată este tărâmul morții, în viață suntem într-un fel de exil”.

- Este posibil, am zis eu, viața este un univers provizoriu de care ne agățăm și noi cum putem.
- Dar să știi că mie nu mi-ar plăcea să mă agăț de viață cum te agăți tu.
- Cum mă agăț eu?
- Ascultând văicărelile nemângâiaților care te vizitează.
- Ce-i greșit în asta?
- Este, că ți-ai creat false motive de a trăi.
- Care ar fi cele adevărate, pe care eu le ignor?
- Tu ar trebui să le știi.
- Uite că nu le știi.
- Caută-le!
- Dar tu ce motive de a trăi ai?
- Nu mai am nici unul, nici fals, nici adevărat.
- Și nu suferi că ai un suflet atât de gol?
- Deloc.
- Te pomenești că vrei să te iau de model?
- Aș vrea.
- Și dacă nu pot?
- O să insist.
- Ai de gând să te lupți cu mine?
- Dacă trebuie...
- Înseamnă că vrei să transformi lupta într-un joc de putere, adică să fii tu cea mai tare, factorul decizional, să mă domini.
- Într-un fel da, dar să știi că vreau să te protejez.
- Dragă Adina, am încheiat eu convorbirea, ești de un ridicol dezolant....

Mi-am biruit toate îndoielile în ceea ce te privește. Știu cine ești: o persoană plină de încredere și admirație oarbă numai față de sine; ceilalți nu există decât în măsura în care vrei să-i manevrezi. Ești, în fond, o mizantroapă. Nu știi, poate disprețuiești sau n-ai încredere în oameni, ori, poate, te simți, într-un fel amenințată de ei și vrei să te izolezi, dar fă-o, te rog, singură, nu mă antrena și pe mine în jocul acesta cu dorinți prefăcute de protecție.

Săptămâna trecută m-au vizitat Doru împreună cu cele două surori: Monica și Daniela.

Nu-i mai văzusem din tinerețe, le pierdusem urma.

Încercam să mă obișnuiesc cu înfățișarea lor de-acum, să o aștern peste cea de altădată. Probabil că și ei făceau același lucru.

Doru fusese un bărbat înalt, svelt, chipeș, cu ochi pătrunzători. Se menținuse svelt dar ochii erau acoperiți de ochelari fumurii și fața era inundată de zbârcituri.

Daniela și Monica erau două blonde suple, diafane, cu ochi albaștri strălucitori. Acum aveam în față două băbuțe cu păr cărunt, tuns scurt.

Ne-am studiat o vreme, în tăcere, apoi am început să ne amintim de vacanțele petrecute împreună, mirându-ne că am pierdut legătura, când eram atât de apropiați.

Am aflat că s-au pensionat, dar că cele două surori continuă să picteze (un hobby din tinerețe la care n-au renunțat) în atelierul cu care e dotată ultima lor locuință.

- Voi doi erați căsătoriți, m-am adresat eu Danielei și lui Doru.
- Da, dar am divorțat demult, mi-a răspuns el.
- Văd că sunteți împreună.
- Eh, e o poveste lungă, a oftat ea.

Apoi s-a așternut o tăcere ciudată. Monica îi arunca Danielei priviri dojenitoare și Doru tușea încurcat.

Mi-am închipuit că am atins un subiect tabu, care, din cine știe ce motive, era greu de explicat sau de mărturisit, așa că am schimbat discuția.

N-au mai stat mult și au plecat cu promisiuni de revedere

*

Peste câteva zile m-am pomenit cu Daniela, care vrea să mă vadă, dar numai ea singură.

Mi-a adus un buchet de flori și a început pe ocolite.

- E destul de greu să restabilești legături întrerupte și oamenii și vremurile se schimbă.
- E greu dar nu imposibil, am încurajat-o eu.
- Voi am să te pun la curent cu situația noastră matrimonială mai puțin obișnuită. Cum îți spuneam am divorțat de Doru, sau mai exact el a divorțat de mine după ce l-am părăsit. Mă îndrăgostisem de un cântăreț dintr-o formație muzicală, cu care am colindat, în turnee, toată țara în vreo cinci ani. L-am iubit cu disperare cu o intensitate aproape nepământeană...nicio vreme viața mea n-a fost mai frumoasă, dar omul iubit a făcut o congestie cerebrală și s-a prăpădit.
- Presupun că ai păstrat legătura cu sora ta.
- Am păstrat-o dar numai telefonic, și cum nu aveam un domiciliu stabil din cauza turneelor, primul meu drum, după dezastru, a fost la ea. Am găsit-o măritată, cu cine crezi?
- Nu știu.
- Cu Doru, fostul meu soț. A ținut secret mariajul, nu știu de ce, ar fi putut să mă prevină, să-mi dea timp să mă obișnuiesc cu ideea. Așa, luată prin surprindere, am avut sentimentul absurd că m-a trădat, prin această alegere.

Revederea a fost penibilă dar n-am avut încotro și a trebuit să locuiesc cu ei, până mi-am găsit serviciu și mi-am închiriat o garsonieră.

- Îmi închipui că a fost greu.
- M-am bucurat de liniște, dar nu multă vreme, doar până ce Doru a început să mă viziteze sub tot felul de pretexte. Mi-a spus că nu-mi reproșează infidelitatea, că m-a iertat, pentru că eu am rămas mai aproape de sufletul lui decât a fost sau ar mai putea fi Monica și că așteaptă să-mi revin.
- O adevărată declarație de dragoste. Cred că ai rezistat.
- Am rezistat destul de multă vreme dar mi-am dat seama că și eu mai ținam la Doru, altfel decât ținusem la cântăreț. Cu decedatul trecusem printr-o furtună sau taifun erotic, cu Doru era o revenire, un fel de recuperare a ceva pierdut.
- Și i-ai devenit amantă?
- Așa e!
- N-ai avut remușcări?
- Nu. Mi-am înșelat sora cu aceeași nerușinare cu care îmi înșelasem și bărbatul. Să nu-mi faci morală!
- Nici nu mă gândesc.
- Doru n-a divorțat, nici nu s-a despărțit de Monica. Noi am devenit parteneri de risc și legătura noastră a căpătat un farmec în plus: farmecul clandestinității.
- Presupun că ai fost prudenți, discreți.
- N-o cunoști pe Monica, dacă-ți închipui că ar fi fost posibil.
- Te pomenești că a aflat?
- Sigur că da! Într-o zi l-a urmărit pe Doru, a cerut portăresei cheia de la apartamentul meu și a dat buzna peste noi, prinzându-ne în ceea ce se cheamă flagrant delict de adulter, amândoi în pat, în pielea goală.
- Și cum a reacționat?
- A făcut o criză de isterie. Ne-a tratat ca pe niște monștri, pe mine mai ales. Era atât de furioasă, de răvășită, că am crezut că face infarct. A țipat, a urlat, a aruncat în noi cu ce i-a fost la îndemână: obiecte de toaletă, vase de flori, telefonul, o sticlă goală de vin.
- A fost groaznic, îmi închipui.

- Noi am tăcut mâlc, vinovați, spășiți, lăsând-o să se desfășoare. Avea dreptul să ne urască, să ne deteste, și putea să ne facă tot ce exasperarea amorului ei propriu rănit, i-ar fi dictat, dar știa că nu avea puterea să ne despartă, așa că s-a consolat cu ideea de a-l împărți pe Doru de mine, în loc să-l piardă de tot.
- Tu ai fi preferat să divorțeze de Doru?
- Eu da, Doru nu.
- Înseamnă că el e mai puțin nerușinat decât tine.
- El are principii, loialități, recunoștință și alte chestii din astea inutile și ridicele.
- Îmi imaginez că ați trecut printr-o perioadă destul de grea.
- Lungă și grea, dar nu mai rea decât a Monicăi, cu disperarea ei neputincioasă.
- Nu știu cum ați reușit să vă împăcați?!
- De vină a fost atelierul de pictură. El a schimbat importanța lucrurilor, a creat priorități legate de pictură și-a eliminat, până aproape de dispariție, adversitățile dintre noi două. Mai are Monica răbufniri, dar destul de rare. În pictură nu suntem rivale, din contra, colaborăm, ne susținem; și Doru ne-a sprijinit cu toată puterea de care e în stare. Am avut anul trecut o expoziție comună care s-a bucurat de succes și amândouă am vândut multe tablouri.

*

A doua zi Monica a insistat să o primesc și pe ea. Știa că mă vizitase sora ei, dar ținea să aud și versiunea ei.

Am mai primit un buchet de flori și ne-am așezat în fotolii, gata de discuții.

Monica părea puțin stânjenită, nu prea știa cum să înceapă, dar s-a hotărât brusc să înceapă cu „începutul”.

- Eu l-am plăcut pe Doru din prima clipă, dar el a ales-o pe Daniela. Nu știu ce avea ea și îmi lipsea mie, era mai nebunatică, mai copilăroasă, nu știu, cert este că ea a corespuns sau răspuns chemărilor lui lăuntrice. Am suferit dar n-am lăsat să se vadă. Când sora mea l-a părăsit pe Doru, am înțeles că soarta îmi oferea o șansă nesperată. El avea nevoie de consolare și iubire iar eu i le-am oferit. Cred că s-a simțit atras de mine pentru că seamăn, fizic destul de mult cu sora mea, așa că înlocuirea s-a putut face mai ușor.

Când s-a întors Daniela am intrat în panică. Mă temeam că Doru mai ține la ea și nu m-am înșelat.

Cred că ți-a povestit sora mea episodul în care i-am surprins în casa și în patul ei. Le-am făcut un scandal de pomină, am speriat vecinii, am distrus tot ce mi-a căzut în mână. Îmi venea să-i ucid. Nu eram în stare să-l pierd pe Doru a doua oară. În fine, m-am descărcat și eu. Ce vrei? Acumulasem prea multe frustrări, trăisem prea mult într-o tensiune ucigătoare.

- Este de înțeles.
- Multă vreme de la „descoperire” n-am fost în stare s-o văd pe Daniela, nici pe Doru. Eram furioasă pe ei și pe mine că n-am fost capabilă, în loc să mă consolez, să divorțez. Am trăit într-o stare emoțională haotică, greu de descris.
- Bine că v-ați împăcat...în cele din urmă.
- M-am împăcat întâi cu Doru, pentru că el mai ține și la mine, deși poate e mai mult milă. Împăcarea cu Daniela a venit de la pasiunea noastră comună pentru pictură. Doru a devenit impresarul nostru. El ne-a ajutat, cu relațiile lui, să găsim săli de expoziție, tot el a descoperit casa cu atelier.
- El care era menit să vă despartă, v-a ajutat să conviețuiți.
- Da, el a fost și factor ajutător și hotărâtor.
- Înțeleg că ai acceptat relația lui cu Daniela.
- Da, am învățat să accept și partea rea a lucrurilor bune.

Am aflat de la Irina, fetița vecinilor, că tatăl ei nu mai e șomer, și-a găsit serviciu, s-a mai lăsat de bețivăneală și s-a pus pe treabă, dar ea e necăjită că părinții adăpostesc, pentru o vreme, fetița handicapată a unor rude.

Fetița are 12 ani, vorbește împiedicat, nu știe să scrie, nici să citească și e greu de aflat dacă înțelege ceea ce i se spune.

Irina are o repulsie instinctivă față de figura ei ascuțită de șobolan, de mișcările ei repezite dar mai are și alte motive.

Fetița o urmărește când are chef să se joace de-a v-ați ascunselea, dă buzna peste ea când își pregătește lecțiile, vine uneori noaptea lângă patul ei, o sperie și apoi fuge chicotind, îi umblă pe furiș, printre lucruri, le rătăcește sau le ascunde și când Irina o întreabă unde sunt, râde prosteste.

Părinții o îndeamnă să se poarte blând cu „biata retardată”.

- Mama, îmi spune Irina, o ocolește și o ignoră cât poate, dar tata îmi face numai mie reproșuri. Sunt furioasă pe tata, a cărui preferată credeam că sunt, că se ocupă prea mult de dihania asta, inventează pentru ea jocuri de copii și pentru mine nu mai are timp.
- Ești geloasă, îi spun eu.
- Nu știu cum sunt.
- Tatăl tău e un om bun, milos și dorește să fii și tu ca el.
- Nu vreau să fiu miloasă cu aschimodia asta, nici om, nici animal. N-are decât să fie el, cât o pofti. Îl urasc! Nici nu știi cât îl urăsc!
- Nu te cred.
- Dar e adevărat că..... îl iubesc și atunci când îl urăsc.

Am luat-o în brațe pentru că începuse să plângă.

Sunt tot ce-am fost, chiar ceva mai mult dar și mai puțin. Am mai multă îngăduință, dar, categoric, mai puțină energie.

Încerc să nu mă las doborâtă de problemele vârstei înaintate, să rămân o persoană care poate oferi înțelegere, compasiune, chiar și sfaturi, dacă mi se cer. Știu că sfaturile nu se prea însușesc, dar oamenii simt nevoia să ceară și părerea altora. „Tu ce-ai face în locul meu?”, este o întrebare care se pune adesea.